





Br. 28. März 4.

1749, 24

15

DE
SERVITUTE
IN REM PVBLICAM REVOCANDA
DISSERTATIO

ANNVENTE
ILLVSTRI IVRECONSULTORVM
ORDINE

LOCA HORISQVE CONSULTIS
DIE XXVI. APRILIS
MDCCLXIX.



PVBLICE DEFENDENDA

A
**IOANNE IVLIO
SVRLAND**

I. V. D.

ET

**FRANCISCO GODEFREDO
RAVTENBERG**

ISERNHAGA - CELLENSI.

GOTTINGAE TYPIS IO. FRIEDR. HAGERI.

P. 240.





§. 1.

eruitutem, quam recte Iustinianus
constitutionem iuris gentium nominat,
qua quis dominio alieno contra natu-
ram subiicitur (a), reipublicae com-
mendandam dum euincere audemus,
in eo omnis rei cardo nobis versari videtur, vt illam nec
religioni nec moribus nec communi salutis repugnare,
quin quod ea potius haec cuncta promoueantur, luce
clarius demonstremus (b).

(a) §. 2. I. de I. perf.

(b) Delibavit quaedam hac de re autor de l'Essai Politique sur le
Commerce chap. V. quae tamen & clariora & pluribus argu-
mentis illustrata hic reperientur.

§. 2.

Horret sane vel ipsum seruitutis nomen mens ingenua: erunt tamen forsan, qui re accuratius perspecta seruitutem ac potestatem domini, qualem iam nos inuimus, publica autoritate moderatam, publico usui accommodatam, si non appetent, haud certe detestabuntur.

§. 3.

Quod quidem paradoxon ut in veritatem euadat, praecipue nobis inquirendum erit, quousque & diuino & humano iure principi in subditos eorumque personas atque bona competat dominium? Nouimus autem vtrumque tum demum infringere vim imperantium, cum iuri eorum derogare annituntur. Non vero derogat iuri priuatorum princeps, qui singulorum felicitatem publicae postponit.

§. 4.

Quidquid tranquillitatem conseruat reipublicae, gentis adauget numerum, incolarum format mores, artificum exercet diligentiam, splendorem extollit populi, id omnino publicam salutem promouere nemo, credo, dubitabit. Haec igitur si cum seruitutis introductione coniuncta mox ostendero, vel singulorum incommodo illam reuocandam facile patebit.

§. 5.

Omnis certe ciuitas non diuitibus saltem,

quos greges centum, siculaeque circum
mugiant vaccae: quis tollit hinnitum
apta quadrigis equa; quos bis Afro
murice tinctae

Vestiunt lanæ: (a)

sed pauperibus quoque constat: non bonis tantum, ast malis etiam, quorum *furores nullis iam legibus nullis iudiciis fraenari poterunt; ut ius, aequitas, leges, libertas, pudor, pudicitia in ciuitate maneant, dextera ferroque a ceruicibus repellendi (b)*. Hos mens improba, illos ingeniosa fames

*& quae semper anteit saeua necessitas
clauos trabales & cuneos manu
gestans aenâ; nec seuerus
uncus abest, liquidumue plumbum: (c)*

ad facinora saepe prouocat. Horum cupiditates si perpetui censoris praesentia frangantur, illorum inopia si ostensis laborum praemiis subleuetur, non erit, quod de utroque sibi timeat respublica. Hos in carceres atque catenas protrudi quotidie videmus: illos publica nonnumquam munificentia ali cernimus. Quodsi vel poenae loco vel voluntaria vtrisque seruitus subeunda foret, melius omnino cum re publica ageretur. Seruatos quippe ad labores publicos maleficos vltro ad effugiendum imminens capitis periculum vires suas exhaurire experientia docet. Diuites vero, qui iam pauperem subleuare ignota eius mente ac nullo pietatis praemio extimescunt, eum, qui libertatem suam illis offerre, se suaque omnia potestati eorum committere non dubitaret, in familiam recipere, actionibus inuigilare, ac diligentiam, ex qua maximum ad se commodum ignoranti vel inuito obueniens, (*ipse enim seruus, qui in potestate alterius est, nihil suum habere potest*) (d) rediturum esset, excitare numquam haerent. Restricta hinc in vilitatem ciuitatis malorum libidine; translata omni in eos potestate, quorum maxime interest prouidere,

dere, ne quid respublica detrimenti capiat; labore fastidia extundente, ne mens vacua ad res nouandas ac illicitas congregationes vergat; tranquillitas publica seruitute omnino firmabitur.

- (a) Horatius Lib. II. carm. XVI.
- (b) Cicero pro Milone.
- (c) Horatius Lib. I. carm. XXXV.
- (d) §. 3. I. per quas person. cuique adquir.

§. 6.

Intererit sane dominorum, seruorum adaugere numerum: nuptias igitur eorum non modo non prohibebunt, ast exoptabunt quoque, atque praeparabunt. Alacris conscendet seruis genialem torum, futuri temporis sustentationisque infantuli securus. Non dulces spernet amores, non grauidum exhorrescet vterum, ac vix nato puero manus relaque intentabit tempestiua viro. Crescet in dies ciuium numerus seruorum connubiis, ac pauperum foecunditate diuitum fortuna lucrabitur.

§. 7.

Quos tenellos nouimus, quorumque aspectui a parvulis adsuescimus, in eos singulari quasi instinctu nos ferri, ac propensiori animo esse, experientia testatur. Ferocibus imperare arduum ac ingratum; mansuetis facile ac iucundum erit. Vel igitur seruorum, vel sui ipsius causa mores infantum formabunt domini, eorumque mentem suis sumtibus excolere atque exornare non verebuntur. Erunt ergo, vnde sumat princeps, quibus opus habeat communis patria, non rudes, non horridos, ast institutos iam bonarumque artium peritos: ac quanto magis expediet genti, ciues habere comtos atque vrbanos, quam expleri ferorum hominum collu-
vie:

vie: tanto magis illi expediet, seruitutem reuocare, quam aequali suos libertate donare.

§. 8.

Amabit ac prae ceteris magni faciet dominus seruos, quorum opera prae ceteris vti poterit: quisquis igitur eorum dum hero placere studebit, (a) artem quam profiteretur excolere in eaque omnes praecellere allaboravit. Habebunt inde in seruorum studio, vnde gaudeant Palladis sectatores: habebit, vnde lucretur, respublica. Erit, quod ingenuis, eandem artem profitentibus, ruborem incutiatur, eosque ad altiora tentanda hortetur. Florebunt igitur artes in gente, quae seruos habebit.

(a) Consilium de faeminis maribusque in eodem loco habendis, ac genio suo labori alacrius incumbituris, dans l'Essai de Commerce l. c. hic suppeditatum, naturali instinctui diiudicandum relinquimus cum B. CLAPROTHIO im Grundr. d. Rechts der Nat. cap. 12.

§. 9.

Verene expediat reipublicae an ei potius damnum afferat luxus, vt inquirant aliis quidem relinquemus: (a) id saltem hic monebimus, quod omni dubio procul exstat, eo maiorem populi cuiusuis esse famam, eo plures in urbem quandam confluere peregrinos, eo cariores emi merces quasdam, quo magis diuitias atque luxum spirent. Si vero mortalium mores siue laudandi sint, siue reprehendendi, aliena stultitia vel sagacitate suos iuuare princeps nullo discrimine habebit. Haud vero erit, quo sumtuum magnificentia luxusque facilius sustentetur ac restituta seruitute. Legimus hodie, ac admirantes requirimus vias, aquae ductus, theatra, principum sumptibus olim erecta: ludos vnus quondam largitate

gitate populo exhibitos: itinera commeatu modo non imperatorio instituta. Ast deerant huic aevo, prudens quos adhuc natura absconderat, Indiarum thesauri. Vnde igitur tantae diuitiae? vnde non eadem nobis pompa? vnde tribus quatuorue pedissequis contenti magistratus, quorum antecessores mille comitabantur? Erigunt iam cristas, quicumque humani aliquid a se non alienum putant: manumissa iam omnis seruorum caterua: nec, nisi ea redacta, pristinus splendor gentibus redibit.

(a) conf. de hac re Essai politique sur le Commerce chap. IX.

§. IO.

Ipsorum autem dominorum non minus ac civium in-teresse, ne auxilium contra saeditiam, vel famem vel intolerabilem iniuriam denegetur iis, qui iuste deprecantur iam D. Antoninus censuit. (a) Iustis igitur limitibus illibatam eorum potestatem continendam voluimus, (b) quos tamen praescribere cuiusque gentis conditioni merito relinquimus. Exstat eorum exemplum aequum sane ac iustum in Codice Nigro Ludouiciano, (d) dominicam in coloniis potestatem optime dirigente.

(a) §. 2. l. de his qui sui l. alieni iur.

(b) §. 2. D. ff.

(c) Duplex est codex MDCLXIV. promulgatus, hic Louisianae, ille Guineae praescriptus, eiusdem fere tenoris. Inueniri poterit inter alios in T. IV. de la Guinée du Chevalier Marchais.

§. II.

Quod ne omnia hic ommissa quis reprehendar, breui-
bus sententiam nostram exponemus. Omnia, quae
heris veterum in mancipia competebant iura, hodiernis
quoque concederemus, sic vt durioribus quoque poenis
coer-

coercere possint: ne tamen priuata autoritate vltimum de illis sumatur supplicium, publico potius iudicio reseruandum. In libertate quoque donanda amplum arbitrium domini, statueremus; magistratus tamen calculo approbanda, si in eodem, quo manumissus, loco domicilium fixurus sit libertus.

§. 12.

Confirmasse nobis videtur, vel singulorum incommodo seruitutem, publico commodo inferuentem, revocandam: (a) qui tamen modo dicta accuratius inspexerit, ne singulorum quidem incommodum hic extimescendum facile perspiciet. Quae iam aderat, atque impendebat, mortis poenam cum seruitute commutare si reo conceditur infelix ille incommodum ne sentiet? ultro ne potius manus vinculis proiciet, irruentem carnificem arcentibus? Inopi familiae qui tramitem aperuerit, quo neglecta, quae nonnumquam post equitem fedet, atra cura, sortis suae secunda perferere queat, nec irritam spem concipere, fore, vt virtute sua nepotes dignitatem recuperent, quam tueri forsitan non potuere parentes: quis illam seruitute infeliciorem effici propugnabit? (b)

(a) §. 3. Diff.

(b) *Sans flétrir ses parens, sans choquer ses Amis,*

Porin de Conseiller devint petit Commis:

Comme on croit qu'un Denys, ayant fini son rôle,

De superbe Tyran se fit Maître d'École.

Epitres diverses T. I. p. 53.

§. 13.

Quinimo illos, quibus ne paternum quidem salinum in mensa tenui splendet, quosque nec fortuitum spernere cespitem paupertas sinit, quamquam in alio

B

nulla

nullo peccent, seruituti addici posse fere dixerim. De-
tracta quippe sero nomini larua, ac reapse considerata,
quid erit, cur, seruata inani libertatis gloria se patriam-
que laborum suorum fructu priuare, mendicatumque
potius panem quam sudore suo partum iure quasi sibi
vindicare sperent inopes?

§. 14.

Haud enim fuit, haud est vilis semper seruorum con-
ditio. Statuis celebrata, aureis annulis donata turpia li-
cet imperatorum romanorum mancipia legimus. Ma-
gnam terrarum partem hodie quoque seruorum impe-
rio regi accepimus. Hic quoque honori locus erit, quem
fortes appetant, doleant inertes. Nec aeternam adiit
seruitutem, cui virtus atque studium, quique liberta-
tem meretur.

§. 15.

Quid autem peius homini accidere poterit, quam
rei instar haberi, emi, vendi, numquam suo, semper a-
lieno arbitrio regi? Multa, nobis quidem iudicibus: quin
quod ipsos aduersarios iudices constituamus, ane haec
exoptent magis, quam notante digito monstrari, gla-
ciali frigore consumi, edaci fame tabescere?

§. 16.

Sufficiant haec ad exponendam nostram de seruitu-
te in rempublicam reuocanda sententiam, quam, si non
in Europa, ab ipsis tamen Europaeis probatam docent
commercia Nigritarum, ab Assistentis immenso lucro
(a) exercita; quorum breuem historiam coronidis loco
hic exhibitori lectori taedium nos moturos non pau-
scimus.

(a) Conf. the Plan of the English commerce p. 1. cap. 7. p. 244.

§. 17.

§. 17.

Eruenda illa ex primis Hispanorum in Indos vix re-
 pertos fauientium artibus. Vastatis quippe vndique fer-
 ro flammisque Americae finibus, (a) alienatis crudeli-
 tate sua incolarum superstitum animis, deerant omnino,
 qui recondita terrae viscera scrutarentur, aurumue, tan-
 tae cupiditatis praemium, protraherent. Vt igitur, quas
 sponte subire detrectabant, in has inuiti detruderentur
 latebras, regum suorum religionem (b) tali fallacia
 Hispani aggredi tentauerunt. Querebantur nempe, li-
 beriores Indos in campis vagari, ac omnem christianae
 fidei sensum respuere; cui tamen facillime obueneri pos-
 set, si cuique suorum certus indigenarum numerus in-
 formandus traderetur. Annuerunt petitis Ferdinandus
 & Isabella, ac diuisiones, Hispano vocabulo *Repartie-
 mentos* dictas, instituerunt: in quibus, dum viueret re-
 gina, per sex ad octo menses quotannis, vno atque di-
 midio albo quotidie salarii loco accepto, fodinas perqui-
 rere adigebantur, reliquo tempore ad discendam fidei
 christianae formulam seruato.

(a) Notiora haec sunt quam vt testibus egeant. V. tamen qui vo-
 let L'histoire de St. Domingue par le P. Charlevoix. Nec
 defuerunt, qui obiiicerent, quae Scytarum legati Alexandro M.
 apud Curtium VII. 8. *Quid tibi diuitiis opus opus est, quae
 te esurire cogunt, ita, vt quo plures habes, ea acrius cupias.*
 B 2 quae

quae non habes? si deus es tribuere mortalibus beneficia debes; non sua eripere: sin autem homo es, id quod es, semper esse te cogita.

- (b) Inuitis id regibus factum, inque primis Isabellam ob crudelitatis suspicionem Pro-Regis dignitate bis priuasse Columbum patet inter alios ex citato Charlevoix dans l'Histoire de St. Domingue T. I. p. 168. 204. 209. T. II. p. 1. &c.

§. 18.

Ast mortua Isabella omni praesidio priuati Indi non per hoc solum tempus sed continuo in fodinis detinebantur, donec morbo laboreque consumti tristi exemplo tyrannos suos conuincerent, vim consilii expertem mole sua ruere. (a) Accedebat, quod de saeuitia Hispanorum edoctus rex Carolus, Indos omnes superstites libertate donaret, qui iam sui iuris facti labores, quos coacti praestiterant, vltro subire omnino abnuebant. Initio igitur vicina Lucaianorum natio, captique Caraibae, gens feritate excursioneque timenda, loco Indorum seruitute premebantur: mox vero ipse magnus Indiarum Protector commercium Nigritarum, cui hucusque restiterat, suadere, vacuasque sedes aduectis ex Africae litore seruis replere cogebatur. Concessa primo commercii huius libertas aulico cuidam, Flandro, quam ille 23000. Ducatorum pretio Genuensibus vendidit. Ianuenses lucro intentiores exiguam praedae, quam

quam cariorem exhibebant, partem vendiderunt. Ea vero animaduversa feruorum inopia anno MDCCCI. rex Hispanorum ademptam Genuensibus libertatem Gallis concessit, a quibus MDCCXIII. ad Anglos illam translata (b) esse nouimus.

(a) Testatur quippe illius aevi historia, recte omnino sensum illorum populorum sub persona Zamori ad Alvarez expressisse Voltaire in Alzirae Act. 2. Sc. 2.

*Mon Pere, ab, si jamais ta nation cruelle
Auroit de tes vertus montré quelque étincelle,
Crois moi, cet univers, aujourd'hui desolé,
Adeuant de leur joug sans peire auroit volé.
Mais autant que ton ame est bienfaisante & pure,
Autant leur cruauté fait frémir la nature,
Et j'aime mieux mourir, que de vivre avec eux.*

(b) Conf. du Mont Corps diplomat. Tom. IIX. p. 330. 359.

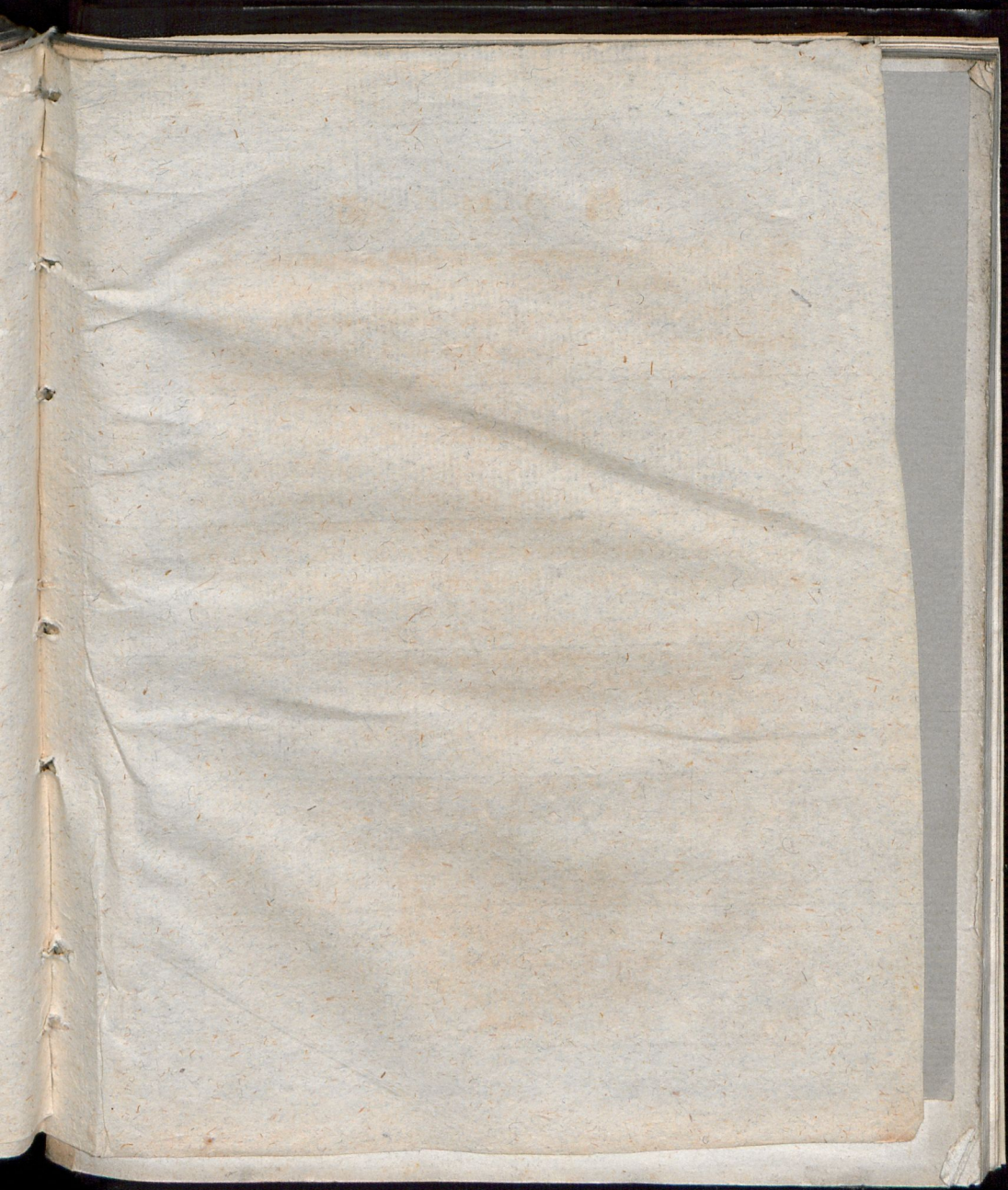
§. 19.

Nigritarum commercium maxime in litoribus Guineae peragitur, in quo cuiusuis facinoris reos, seruos suos, captiuos, vel peregrinos clam surreptos Europaeis vendituri indigenae, omnem infelicem cateruam in forum producunt. Quod autem vulgo creditur, parentes liberos, liberos parentem ciues ciuem innocentes ac quaestus tantum causa venundare, id quidem in probatis

batis scriptoribus reperire numquam potuimus. Circumfistunt nudos atque vinctos mercatores, accurate omnia scrutantur, inque primis pueris puellisque, quindecim vix annos natis, ac certa nota in fronte dignoscendis, inhiant. Constituto pretio ac signo mercatoris brachio vel pedi impresso ad naues pertrahuntur: in quibus vili quidem cibo ac attento haud tamen severo oculo seruatos ad colonias deducunt, incolisque vendunt ad difficilimos labores subeundos. Gens enim Nigritarum operi maxime idonea nec iugum detrectat, dum modo nimis feruile non imponatur: nec poena duriore, quam priuatione bonorum plectenda dicitur.

Conf. Labat dans le Voyage aux Isles Françoises de l'Amérique.
T. II. p. 37. Nouveau Voyage en Guinée par le Chevalier
Marchais. T. II. p. 91.









Göttingen, Diss., 1773 g-z

ULB Halle

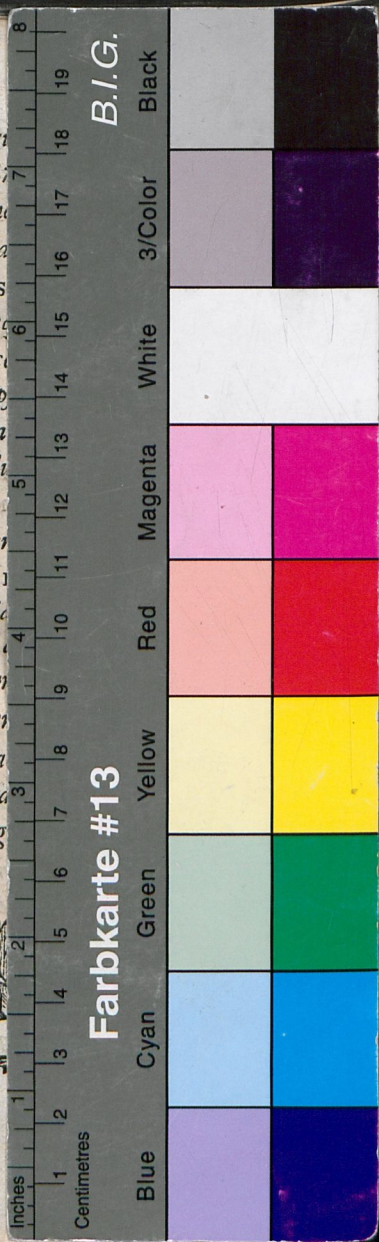
005 303 435

3



Nach nicht verknüpft





Bi. 28. Num. 4.

1749, 24 15

DE
SERVITUTE
IN REM PVBLICAM REVOCANDA
DISSERTATIO

ANNVENTE
ILLVSTRI IVRECONSVLTORVM
ORDINE

LOCA HORISQVE CONSVLTIS
DIE XXVI. APRILIS
MDCCLXIX.



PVBLICE DEFENDENDA

A
**IOANNE IVLIO
SVRLAND**

I. V. D.

ET

**FRANCISCO GODEFREDO
RAVTENBERG**

ISERNHAGA - CELLENSI.

GOTTINGAE TYPIS IO. FRIEDR. HAGERI.